

Omflyttningens demografi

Det är som regel unga människor som flyttar. Under etableringsfasen i livet är det vanligast att flytta d.v.s. från den åldern då unga människor lämnar sitt föräldrahem till den period i livet då de flesta har fått ett arbete och en bostad som någorlunda överensstämmer med förväntningarna. I vilken ålder flyttperioden börjar går lätt att bestämma. Det är i 18 till 20 årsåldern. Däremot finns det ingen skarp åldersgräns då den slutar – i 40-årsåldern och åldrarna däröver är dock omflyttningen mindre vanlig. Personer i 30-40 årsåldern har som regel barn i åldrarna under 10 år. Det gör att omflyttning av barn i förskole- och de unga skolåldrarna också blir hög.

Kvinnor flyttar i yngre åldrar än män. Som regel är också kvinnorna mer benägna att flytta än män. Områden med låg inflyttning får därför ojämn könsfördelning. Det blir ett underskott på kvinnor. Det ovan sagda har sin giltighet i första hand för inrikes omflyttning men också för utrikes flyttningar.

Vi börjar med att se på åldersstrukturen för svenskar som flyttar från Sverige. Sedan behandlar vi återflyttning och slutligen flyttningens nettots åldersstruktur. Därefter går vi igenom åldersstrukturen för invandringen, återutvandringen och flyttningens nettot avseende de utrikes födda.

Åldersfördelningen bland de utrikes födda behandlas därefter. Förändringarna är i första hand en effekt av in- och återutvandring.

Mot slutet av kapitlet ser vi på en tabell över könskvoter för invandrare från olika länder i åldrarna 20-64 år.

Till sist redovisar vi befolkningen fördelad efter kön, medborgarskap, eget födelseland och föräldrarnas födelseland.

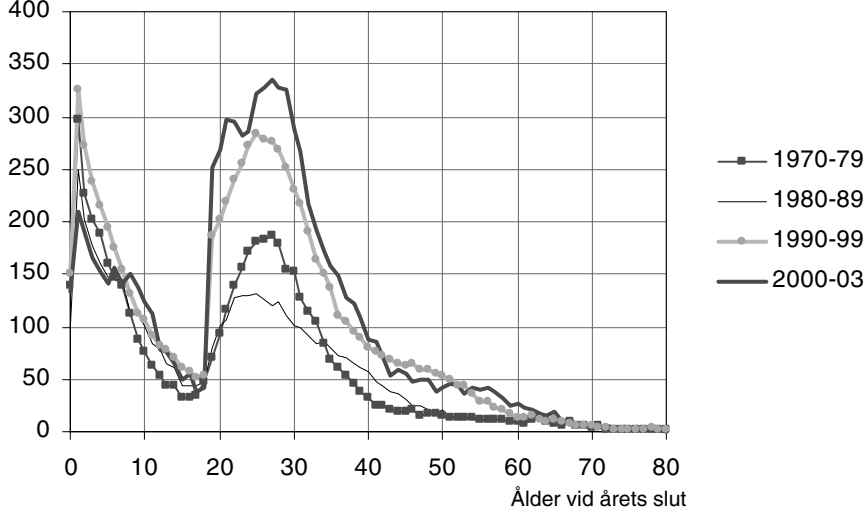
Åldersprofilen för utvandrade och återinvandrade svenskar

I ett senare kapitel i rapporten analyserar vi utvandringen av svenskar med avseende på föräldrarnas födelseland. Där framgår att flertalet av barnen som flyttar från Sverige följer med sina tidigare invandrade föräldrar när dessa återvänder till hemlandet eller flyttar vidare till ett tredje land.

I vuxen ålder är det betydligt fler kvinnor än män som flyttar utomlands. Bland de unga åldrarna, 20-30 år, är övervikten av kvinnor ännu större. Under 1990-talet blev det vanligare att svenskar utvandrade (Se kapitlet Utvandring och återinvandring av svenskar). Utvandringen ökade i hela åldersskalan från 20 år till 65 års ålder.

Diagram 10.1
Utvandring av kvinnor födda i Sverige efter ålder 1970-2003

Antal – årliga genomsnitt

Den så omtalade utvandringen av nyblivna pensionärer till Medelhavsländerna och andra pensionärsparadis lyser med sin frånvaro i flyttningsstatistiken. Antagligen är det mer fråga om dubbel bosättning än en definitiv utflyttning från Sverige. Med god vilja kan man dock se ett litet maxvärde i åldrarna runt 65 år. Kalkyler baserade på svensk flyttningsstatistik visar att det finns få svenskar utomlands i åldrarna över 60 år. Se kapitlet *Antal svenskar utomlands*.

Diagram 10.2
Utvandring av män födda i Sverige efter ålder 1970-2003

Antal – årliga genomsnitt

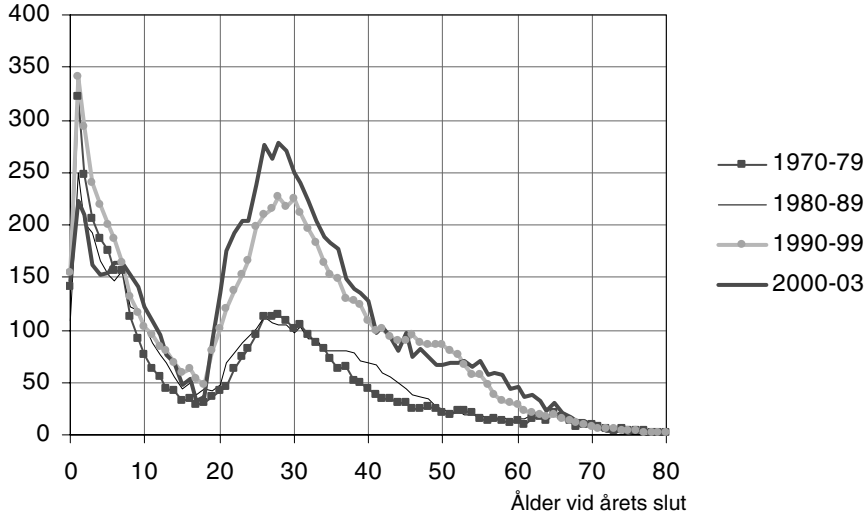
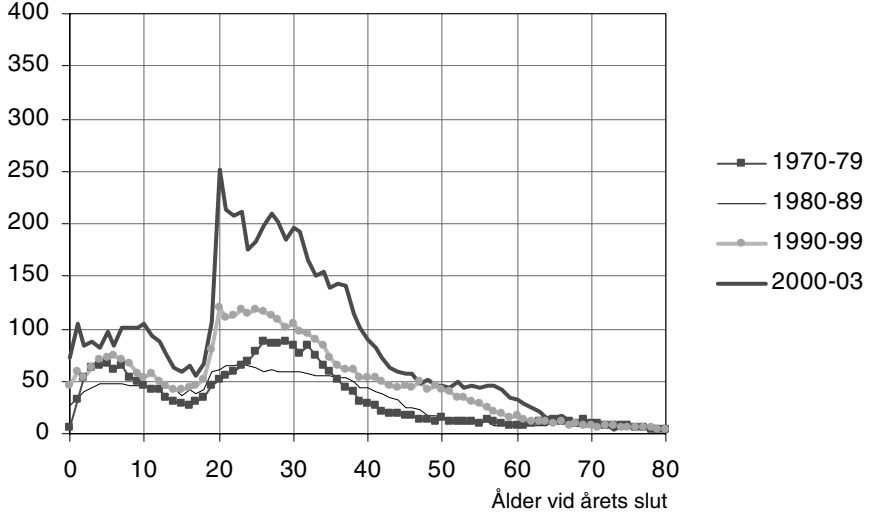

Diagram 10.3**Återinvandring av kvinnor födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

Två av tre utvandrade svenskar återvänder. Det gör att åldersfördelningarna på utvandrade och återinvandrade överensstämmer i viss mån men med några års förskjutning i åldrarna. Barnen som utvandrar med sin tidigare invandrade föräldrar återkommer inte. Flyttåldrarna, 20-34 år, är också de åldrar då de flesta bildar familj. Det är därför inte så märkligt att en del personer stannar för gott utomlands. Det är vanligare att kvinnor stannar utomlands.

Diagram 10.4**Återinvandring av män födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

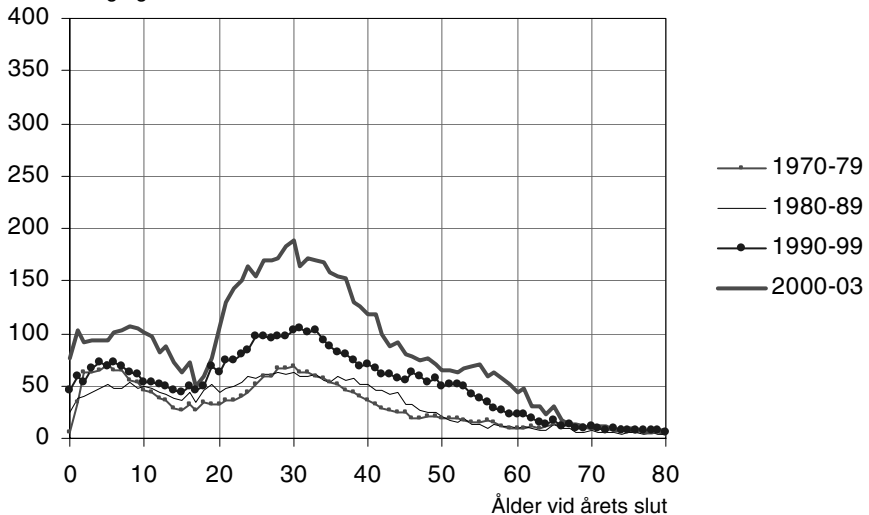
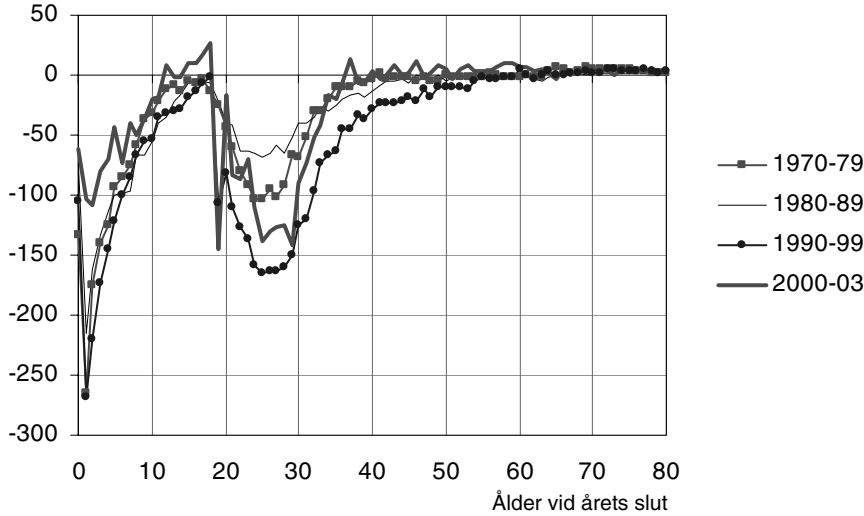

Diagram 10.5**Flyttningsnetto för kvinnor födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

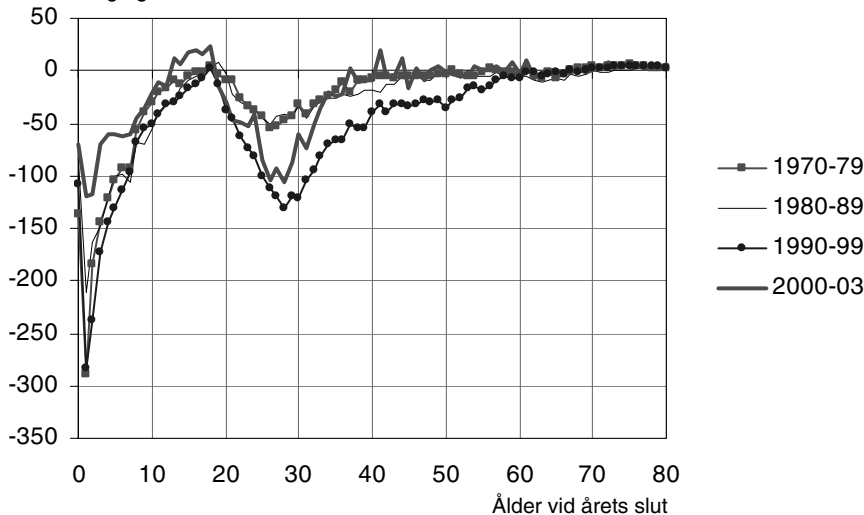
Antal – årliga genomsnitt

I åldrarna över 40 är utvandringen och återinvandringen lika stor. På 1990-talet, när utvandringen fördubblades jämfört med 1980-talet, var utflyttningen större än inflyttning högre upp i åldrarna. Diagrammet ovan visar att unga kvinnor flyttar utomlands i 19-årsålder och kommer tillbaka redan när de är 20. För unga kvinnor finns en arbetsmarknad som au-pair vilket troligen förklarar företeelsen.

Diagram 10.6**Flyttningsnetto för män födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

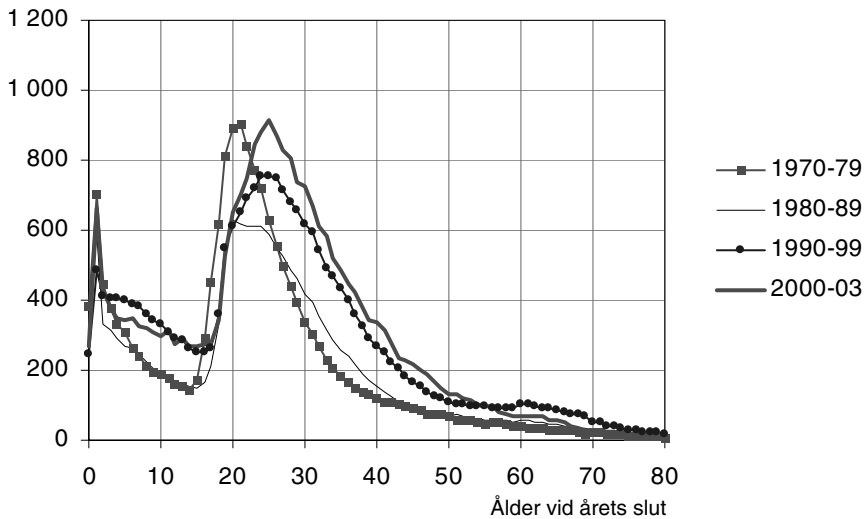
Åldersprofilen för invandrade och återutvandrade utrikes födda

Diagrammen på denna och nästa sida sammanfattar förändringarna i migrationen sedan 1970-talet till sekelskiftet. 1970-talet hade fortfarande spår av arbetskraftsinvandringen. Det var unga människor som kom till Sverige. Immigranternas barn var i förskoleåldern. Fler män än kvinnor flyttade till Sverige. Flykting- och anhöriginvandrarna är äldre och har därmed har hunnit få fler barn och deras barn är äldre.

Diagram 10.7

Invandring av kvinnor födda utomlands efter ålder 1970-2003

Antal – årliga genomsnitt

I 30 års- till 40 årsåldern har antalet immigranter fördubblats sedan 1970-talet. Att immigranterna har blivit äldre är en viktig observation. Med stigande ålder är det svårare att anpassa sig till nya förhållanden. Granskar man diagrammet över invandrade kvinnor noggrant finner man färre immigranter i åldrarna över 58 år under perioden 2000-03 än 1990-99. Under krisen på 1990-talet ströps möjligheterna för invandrare att återförenas med sina vuxna föräldrar. Det torde vara effekterna av stramare invandringspolitik som illustreras i diagrammet.

Diagram 10.8**Invandring av män födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

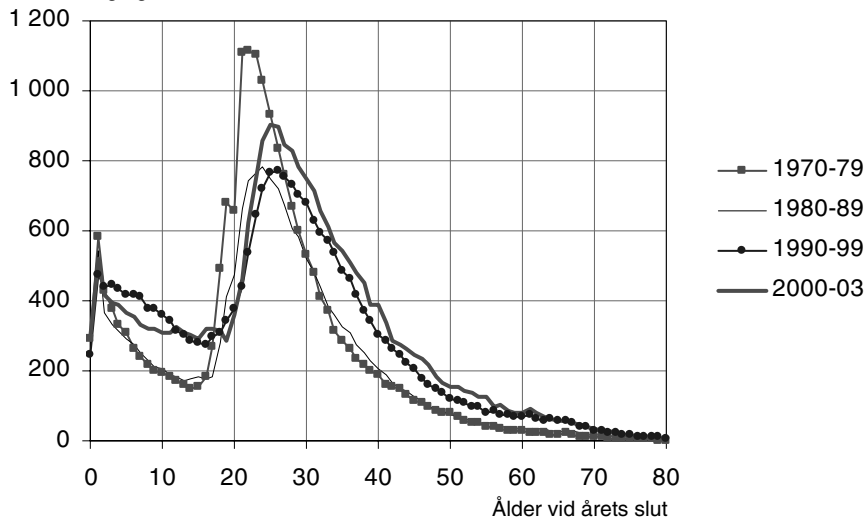
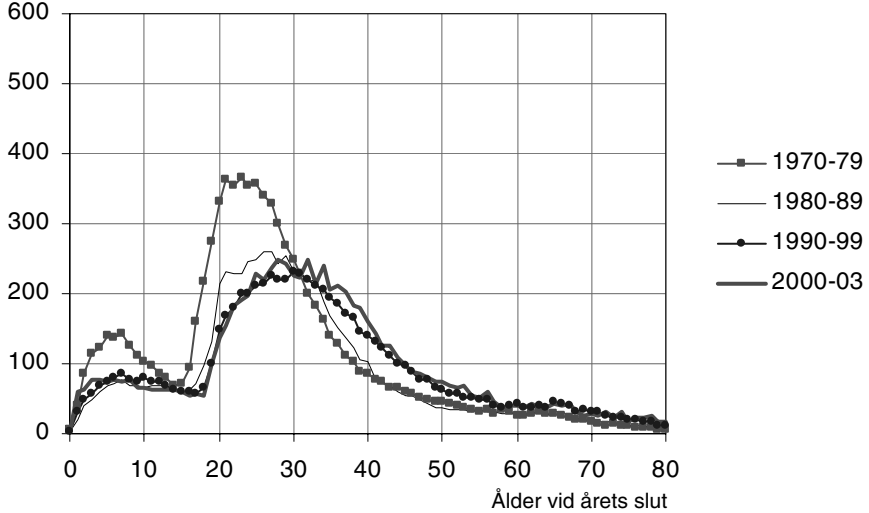

Diagram 10.9**Återutvandring av kvinnor födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

Åldersprofilen på 1970-talets återutvandrare är karaktäristisk för epoken med arbetskraftsinvandring – hög rörlighet bland unga människor och hög återutvandring. Övergången till flykting- och anhöriginvandring har påverkat återutvandringen i tre avseenden. Återutvandrarerna har blivit äldre, könsfördelningen har blivit jämnare och färre återutvandrar i förhållande till antalet utrikes födda i Sverige.

Diagram 10.10**Återutvandring av män födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

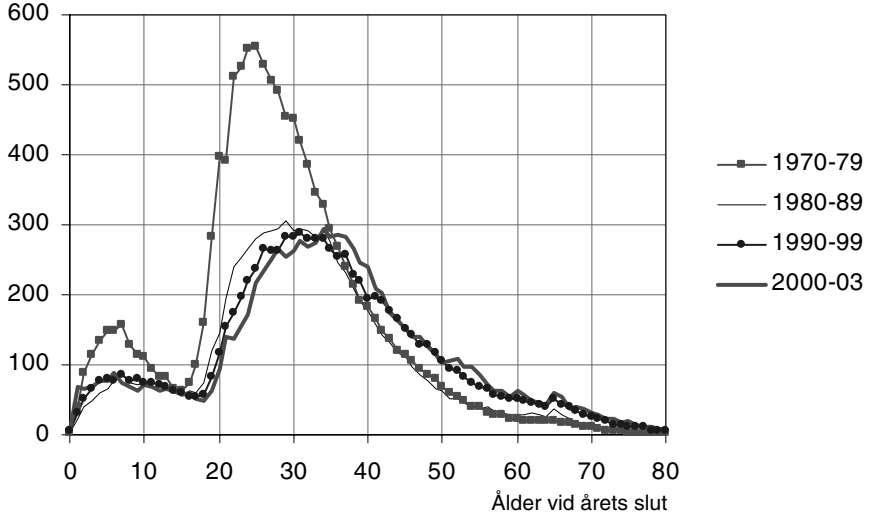
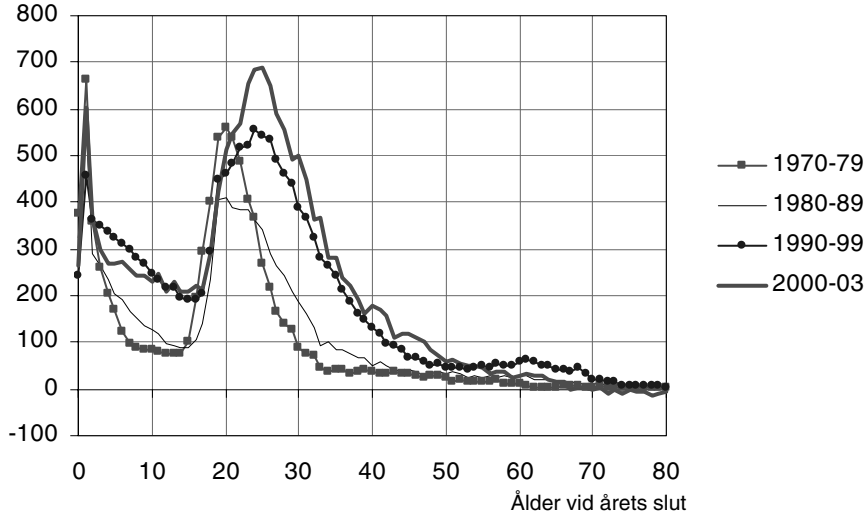

Diagram 10.11**Flyttningsnetto för kvinnor födda utomlands efter ålder 1970-2003**

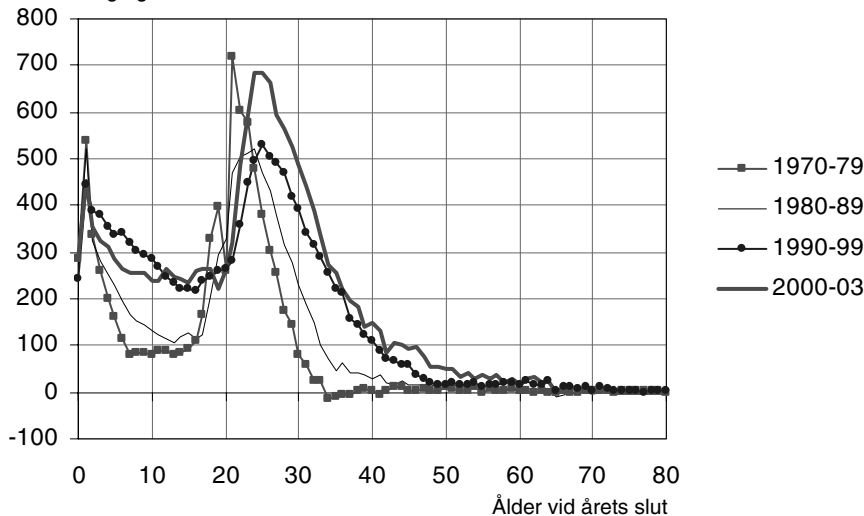
Antal – årliga genomsnitt

På 1970-talet gav invandringen ett tillskott i befolkningen i bara två åldersklasser, i förskoleåldrarna och i åldrarna 16-30 år. Migrationen under 1990-talet och de första åren efter sekelskiftet ger en helt annan åldersprofil. Från lägsta ålder till 50-60 årsålder ger migrationen av utrikes födda ett tillskott i befolkningen. Invandringen av adoptivbarn ger ett tidligt avtryck i ettårsåldern - tydligast bland flickor.

Diagram 10.12**Flyttningsnetto för män födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

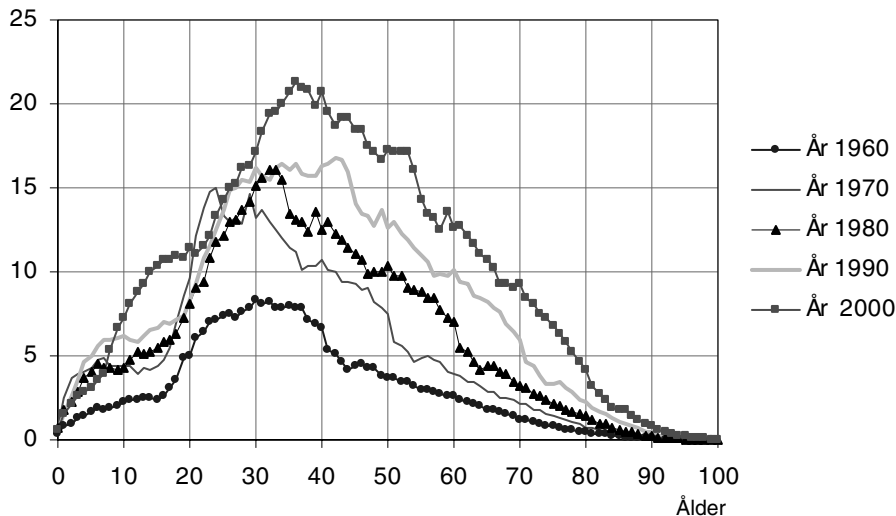
Åldersprofilen bland utrikes födda

Tidigare har vi sett att flyttare har en specifik åldersprofil där flertalet är i åldrarna 20-35 år. Den ackumulerade effekten av invandring, återutvandring och dödsfall ger antalet utrikes födda i befolkningen. Åldersfördelningen 1960 bland de utrikes födda överensstämmer ganska väl med det flyttningsnetto vi sett i föregående avsnitt. Invandringen från andra världskriget till 1960 har gett en puckel i åldrarna 20-40 år.

Diagram 10.13

Åldersfördelningen bland utrikes födda 1960-2000

Tusental

Sedan 1970 har antalet invandrare i åldersintervallet 20-30 år varit ganska konstant. Av diagrammet ovan framgår att invandrarna också åldras. Det är i åldrarna över 30 år som antalet ökat sedan 1970.

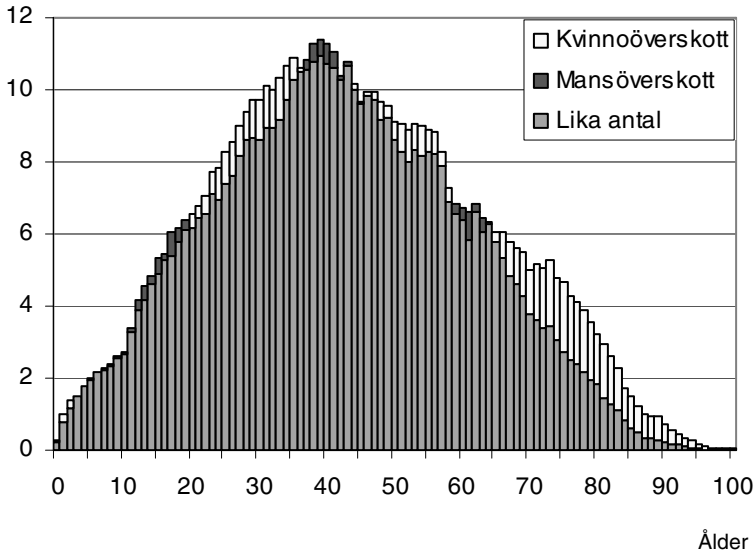
1990-talets flykting- och anhöriginvandring karaktäriserades bl.a. av många barnfamiljer. Det har gett avtryck i åldersfördelningen genom att det år 2000 fanns betydligt fler barn i åldrarna 8-20 år än tidigare.

Könsfördelningen

Den reglerade invandringen har medfört att endast familjebildning har varit ett godtagbart skäl för att få uppehållstillstånd i Sverige för migranter från ett stort antal länder. Män från Väst- och Sydeuropa har varit attraktiva för de svenska kvinnorna medan kvinnor från Östersjöländerna och några asiatiska länder, Filippinerna och Thailand, varit attraktiva för svenska män.

Diagram 10.14**Ålders- och könsfördelningen bland utrikes födda 31 dec 2003**

Tusental

Läsanvisningar: I t.ex. åldersgruppen 12 år finns det knappt 4 000 flickor och drygt 4 000 pojkar d.v.s. ett överskott på pojkar med ca 300.

Trots att könsfördelningen varierar starkt mellan olika invandrargrupper är könsfördelningen ganska jämn bland samtliga invandrare. I vuxenåldrarna finns det ett kvinnoöverskott med undantag av några få åldersgrupper. Kvinnoöverskottet i åldrarna 20-35 beror dels på att kvinnorna i familjerna som invandrat är yngre än männen dels på att fler kvinnor än män flyttar hit och bildar familj med svenskar.

Kvinnoöverskottet i åldrarna över 65 år beror som alltid på att kvinnor har lägre dödlighet än män. Till 1990-talets slut var det möjligt att för invandrare att återförenas med sina gamla föräldrar. Det var vanligare att det var mödrar än fäder som kom till Sverige av det skälet. En liten del av kvinnoöverskottet kan bero på migration av äldre släktingar till Sverige.

Tabell 10.1
Antal män per 1000 kvinnor i åldrarna 20-64 år

De 100 störst invandrarländerna ingår i urvalet

Rang	Födelseland	Könskvot	Samtliga
1	Nigeria	2 555	839
2	Palestina	2 535	1 011
3	Nya Zeeland	2 495	671
4	Italien	2 305	4 637
5	Tunisien	2 232	2 741
6	Storbritannien och Nordirland	2 172	13 294
7	Egypten	1 974	1 936
8	Algeriet	1 895	1 604
9	Irland	1 852	1 195
10	Israel	1 795	1 490
11	Libyen	1 683	338
12	Australien	1 649	2 101
13	Cypern	1 619	364
14	Frankrike	1 604	4 750
15	Gambia	1 546	2 342
16	Grekland	1 545	8 855
17	Ghana	1 519	1 015
18	Österrike	1 509	3 803
19	Nederländerna	1 484	3 520
20	Kuba	1 438	1 431
57	Sverige	1 043	4 492 735
80	Rumänien	800	9 482
81	Finland	777	137 821
82	Kina	737	7 330
83	Sri Lanka	699	4 489
84	Kenya	693	1 097
85	Nicaragua	659	345
86	Tjeckien	633	423
87	Singapore	630	370
88	Japan	569	2 046
89	Estland	549	3 616
90	Sovjetunionen	523	4 283
91	Polen	502	32 735
92	Taiwan	477	554
93	Brasilien	440	2 932
94	Korea, Syd-	435	6 683
95	Lettland	424	1 206
96	Litauen	371	957
97	Vitryssland	363	481
98	Ryssland	336	6 143
99	Ukraina	257	1 543
100	Thailand	200	11 244
101	Filippinerna	193	5 186

Invandrarbefolkningen

Det förekommer mycket varierande uppgifter om antalet invandrare i Sverige beroende på hur *invandrare* definieras. Vid slutet av år 2003 var antalet utländska medborgare 476 000 och antalet utrikes födda 1 078 000. Personer som är födda i Sverige och har en eller båda föräldrarna födda utomlands, beräknas uppgå till ca 880 000 varav 560 000 har en förälder född i Sverige och en förälder född utomlands.

Ungefär en sjundedel, eller 16 procent, av Sveriges befolkning består av personer med utländsk bakgrund, d.v.s. utrikes födda och personer födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Därtill kommer personer födda i Sverige med en förälder född utomlands och en förälder född i Sverige, vilka uppgår till 6 procent av befolkningen.

Tabell 10.2
Sveriges befolkning 31 dec 2003 fördelad efter medborgarskap, eget och föräldrarnas födelse-land - tusental

Kön	Svenska medborgare	Utländska medborgare	Samtliga	Procent svenska medborgare
Födda i Sverige				
– med båda föräldrarna födda i Sverige				
Män	3 477	3	3 480	99,9
Kvinnor	3 535	3	3 538	99,9
Båda könen	7 012	6	7 018	99,9
– med en förälder född i Sverige				
Män	279	10	289	96,5
Kvinnor	266	9	276	96,7
Båda könen	545	19	565	96,6
– med båda föräldrarna födda utomlands				
Män	139	22	162	86,1
Kvinnor	129	24	153	84,4
Båda könen	269	46	315	85,3
Födda utomlands				
Män	315	201	516	61,1
Kvinnor	358	204	562	63,7
Båda könen	673	405	1 078	62,4
Samtliga	8 500	476	8 976	94,7